ఆకలేసినప్పుడు అన్నం తినడం యెంత గొప్ప అనుభవమో, ఆకలేసినవాడికి అన్నం పెట్టడంకూడా స్త్రీ హృదయానికంత గొప్ప అనుభవం! ఆ అనుభవం ఒక్కో సందర్భంలో ప్రాణాన్నే పరిహారంగా కోరుతుందేమో!

పసరు - అత్తెసరు

బి. వి. యస్. రామారావు

గోదావరిగట్టు. ఆ గట్టు నానుకొని ఒక వీధి. ఆ వీధిలో ఒక చిన్న పెంకుటిల్లు. ఆ యింట్లో వర్ధనమ్మ అనే ఒక బామ్మగారు. ఆ బామ్మగారికి భాస్కరం అనే వారసుడు. ఆ వారసుడికి కమల అనే ఇల్లాలు.

నాలుగురోజుల ముసురుతర్వాత తొలిపొద్దువేళ.

వర్ధనమ్మగోరూ ! వర్ధనమ్మగోరూ !' ఇంకా పూర్తిగా తెల్లారకుండానే ఎవరివో పిలుపు

"మీ బామ్మగారి నెవరో పిలుస్తున్నట్టున్నారు" అంటూ భర్తను లేపింది కమల

"అబ్బా ! నువ్వే లేవవే" వళ్లు విరుచుకొని ముసుగు మరింత బిగించాడు భాస్కరం.

"పరగడుపునే బోడి మొహం ఎలా చూడనండీ. మీరే లేవండీ."

పెంచి పెద్దచేసి ఓ ఇంటి వాడిని చేసిన బామ్మను నిన్నగాక మొన్నొచ్చిన ఇల్లాలు బోడిమొహం అన్నందుకు మనస్సు చివుక్కుమంది భాస్కరానికి.

"వర్ధనమ్మగోరూ! వర్ధనమ్మగోరూ!"

"ఎవరువారూ " అంటూ వర్ధనమ్మే పలికింది ఈసారి. తన స్థూలకాయాన్ని అదుపులోకి తెచ్చుకొని కిటికీకేసి జరిగి చిడతను తప్పించి ఓ రెక్కను మెల్లిగా తెరచింది వర్ధనమ్మ

కిటికీకి అడ్డు తగిలి "మామ్మగోరూ" అంటూ మళ్ళీ పిలిచాడు సత్తిగాడు.

"ఓరి నువ్వట్రా సత్తిగా."

"అదేంటి మామ్మగోరూ ఇంకా తొంగున్నారు లెగండి గోదారి పొంగేసినాది వడి మంచి పోటుగా వుంది."

"అలాగట్రా. అడ్డునే. ఏది చూడనీ" అంటూ కిటికీ రెండో రెక్కని భళ్ళున తెరిచింది.

గోదావరి నురగలతో గలగలమంటూ పరవళ్ళు తొక్కుతోంది. దూరాన్నించి ఆనకట్ట హోరుకు సాయం, గాలి హోరుతోడై చెవులు గింగిర్లెత్తిస్తున్నాయి గోదావరంచున దూరంగా ఉదయసూర్యుని తొలికిరణాలు కాంతిని పుంజుకుంటున్నాయి. వర్ధనమ్మకి కళ్ళు మెరిశాయి

"ఒరే పుల్లలేమైనా కొట్టుకొచ్చాయిరా గోదాట్లో."

"అందుకే కదమ్మా నే నొచ్చింది. జాలరిపేట జనమంతా తెప్పలుచ్చుకొని ఏట్లోకి దూకేశారు. సుక్కపొడవకుండా ఆరు నేరేడు దుంగల్ని, మూడు మద్దె దూలాల్ని అంకాలమ్మ రేవుకాడకి సేరేశాను. తుమ్మమోళ్ళ సంగతి సెప్పనేక్కర్లేదు బొడ్డూడని కుర్రనాయాళ్ళు సైతం కర్రకి దొంకిణీ కట్టి లాగేత్తున్నారు."

గోదావరికి వరదొస్తే చాలు వర్ధనమ్మకి కాళ్ళు నిలబడవు. వరదలో కొట్టుకువచ్చే కంప. కలపనీ ఈది వట్టుకోడానికి కూలీల్ని పురమాయించి ఏడాదికి సరిపడే వంటచెరకు చేరేసుకుంటుంది. పొద్దున్నే ఓ కుంచెడు బియ్యం వార్చి పాత చింతకాయో మాగాయి పచ్చడో వేసి కూలీలకి పెట్టడం. వాళ్ళు ఈది పట్టిన దుంగల్ని గట్టుకు చేరెయ్యడం, వాటిని నరికించి పెరట్లోకి సర్దించడం వరద రోజుల్లో ఆవిడ వ్యాపకం. కిరాయి ఎంతయిస్తే అంత సరిపెట్టుకోడం కూలీలకు రివాజు.

"నాకసలు డబ్బేవద్దు. సందేళే మరో

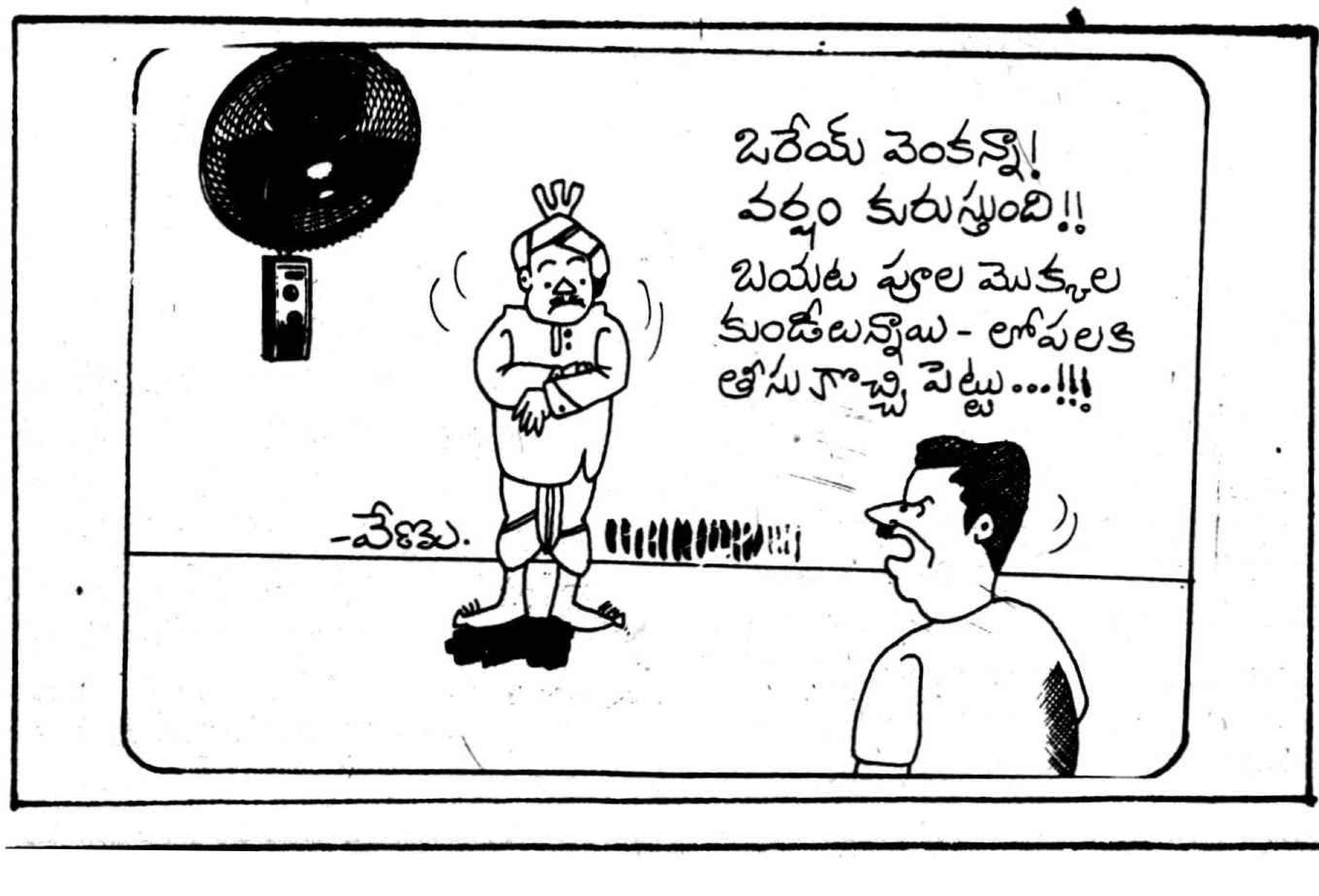

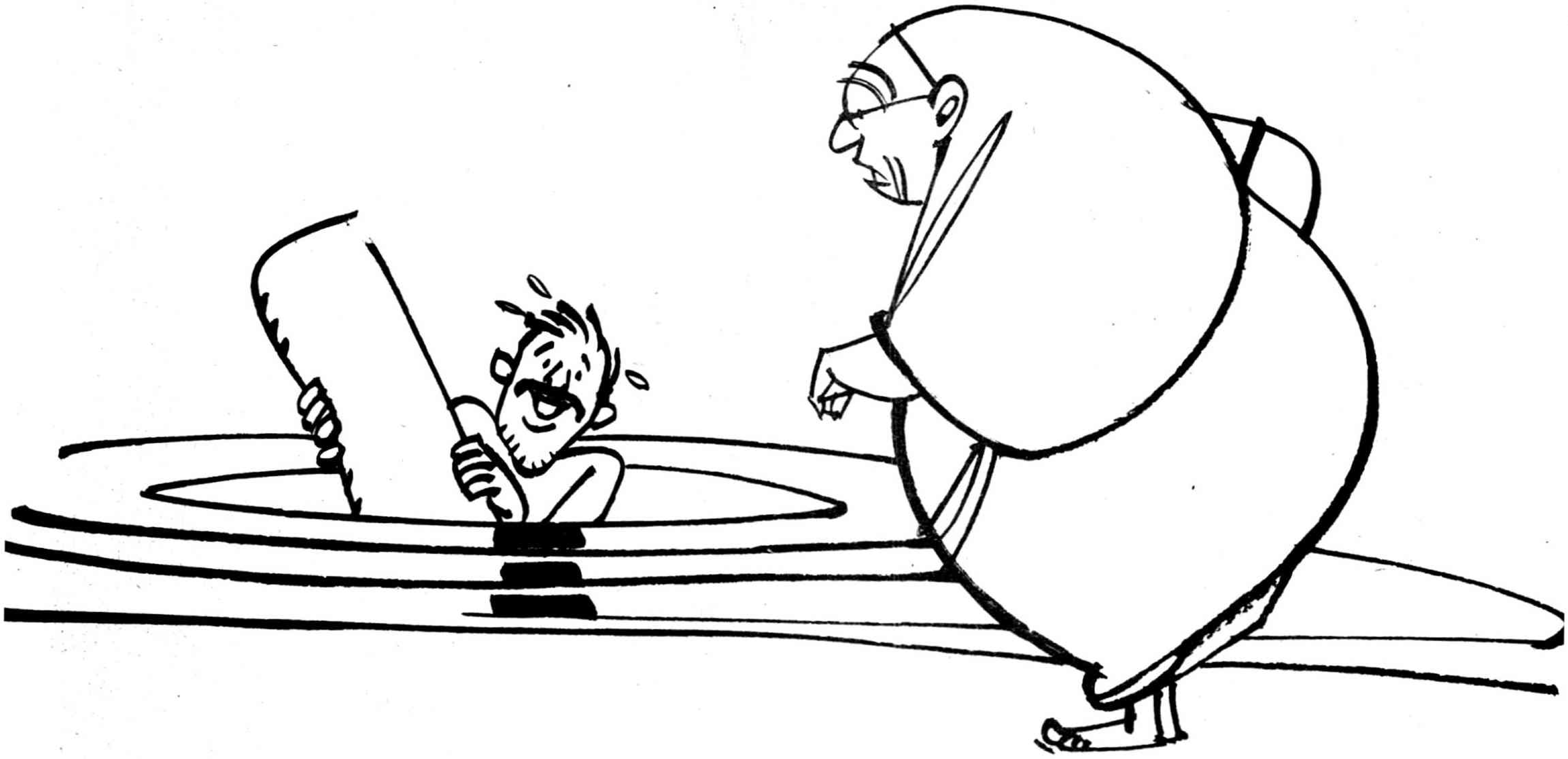

సారి వేడిగా వస్తే అన్నం పెడితే చాలు" అనేవాళ్ళలో సత్తిగాడొకడు.

"మామ్మగోరూ! అన్నం యేడిగా వండండి. మాగాయి పచ్చడి వద్దే సెయ్యండి. తినేసి గోదారంతా ఈదేత్తాను. ఈలోగా రేవు కాడకెళ్లి కాత్త పుక్కిలించి వచ్చేత్తాను. ఈఏడు చింత, తుమ్మ కాకుండా ఊకు. ఏగిన మీ పొయ్యిలో మండాల" అంటూ మెరుపులా మాయమయ్యాడు సత్తిగాడు

నాలుగు రోజులుగా ముసురు మరుగున పడి పొద్దు నియమంగల తనని పస్తులు పెట్టిన సూర్యభగవానుణ్ణి కోపంగా చూసి వాలాయితీగా ఓ దండం పెట్టి గుడికేసి తిరిగి శిఖర దర్శనం చేసుకొని ఆ చేత్తోనే మరో దణ్ణం పెట్టి కార్యాచరణ కుపక్రమించింది వర్ధనమ్మ.

* * *

నీళ్ళ పొయ్యి అంటించడానికి పెరట్లోకి వస్తున్న కమల గుమ్మంలోనే ఆగిపోయింది ఆశ్చర్యంగా. ఇన్నాళ్ళూ చిందరవందరగా వున్న పెరడు అద్దంలా అలకబడి వుంది. నీళ్ళ పొయ్యిమీద కుంచం గిన్నెలో ఎసరు మరుగుతోంది.

వర్ధనమ్మ కూనిరాగాలు తీస్తూ మానెడు బియ్యం ఎసట్లోకి దేవుతోంది. "నాలుగు రోజుల ఉపవాసం బాపతు తిండి ఇవ్వ దొక్కసారే లాగించేస్తుంది కామోసు ఈవిడ" అని దవళ్ళు నొక్కుకొని చటుక్కున గదిలోకి వెళ్ళిపోయింది కమల.

నీళ్ళకోసం వందుంపుల్లను నవుల్తూ పెరట్లోకి అడుగుపెట్టిన భాస్కరంకూడా ఆశ్చర్యపోయాడు, బామ్మ యింత పెందరాడే స్వయంపాకంలోకి దిగినందుకు.

"అవును పాపం. నాలుగు రోజులుగా పస్తుంది. ఆకలి వెయ్యదూ మరి" అని జాలిపడి "బామ్మా! అసలే నీరసించిపోయావు. ఇవ్వాళ కూడా స్వయంపాకం దేనికి. కమల చేత మడి గట్టించి యింత అత్తెసరు వేయించుకో కూడదా? ఎంతని కష్టపడతావు" అన్నాడు.

ఈమాటలు విన్న కమల అదిరిపడింది. చలిలో తనెక్కడ తల తడుపు కోవలసి వస్తుందోనని. పైగా ఆకుంచం గిన్నె తనెక్కడ వార్చాలోనని మొగుడి పురమాయింపులకు చివాట్లు వెయ్యడంకోసం "ఏవండీ! ఇలా రండి కాఫీ చల్లారిపోతోంది" అని కేకేసింది కమల, యింకా కుంపటికూడా అంటించకుండానే.

* * *

"మామ్మగోరూ!" అంటూ రెండు బారల అరిటాకుతోసహా పెరట్లో సిద్ధమయ్యాడు సత్తిగాడు.

"ఒరే ఒక్క నిమిషం కూర్చో. అన్నం వారుస్తాను" అంటూ పొయ్యిదగ్గరికి వెళ్ళింది వర్ధనమ్మ.

మరుక్షణంలోనే మాగాయి పచ్చడితో బాటు సెగలు కక్కుతున్న వేడి వేడి అన్నాన్ని గిన్నెలో సగానికి పైగా విస్తట్లో గుమ్మరించింది

ఆవిరి సెగకు ముఖం దగ్గరగా వుంచి అన్నం బాపతు ఘుమ ఘుమని ఒక్కసారి పీల్చి ఆవురావురుమంటూ ముద్దను నోట్లో కూరుకొని "మామ్మగారూ! మీ చేతి ముద్ద కోసం గోదారి తల్లి ఎప్పుడు పొంగుద్దా అని కాసుకూర్చున్నాను" అన్నాడు దెక్కుతూ.

"ఒరేయ్! నెమ్మదిగా తిను. ఇంకా కావలసినంత వుంది" అంటూ నీళ్ళ చెంబు సత్తిగాడి పక్కన వుంచి వాడికెదురుగా చతికిలబడింది. సత్తిగాడు తల ఎత్తకుండా విస్తట్లో సరుకు లాగించేస్తు

న్నాడు

"ఆ కరుడలా పక్కకు లాగు. ఇంకా స్త అన్నం వడ్డిస్తా" అంటూ గిన్నెను పూర్తిగా వంచేసి పచ్చడి మారొడ్డించిందివర్ధనమ్మ.

సత్తిగాడు ఆకు మధ్యకు అన్నాన్ని తాపీగా దేవుకొని మటంమార్చి. దూకుడు తగ్గించి చిన్నముద్దల్లోకి దిగాడు

"అదేమిట్రా, అన్నం పారేస్తావ ఏమిటి?"

"నచ్చినా పారెయ్యను. ఈ రుచి సానా సేపు నాలికమీద వుంకాలని నెమ్మదిగా తింటన్నానమ్మా"

"ఒరే భుక్తాయాసంగావుంటే. అరుగు మీద కూర్చొని కాస్సేపు పోయేకే వెళ్ళు ఈదు. పుల్లలు ఇవ్వాళకాపోతే రేపేరు కోవచ్చు"

"తిండానికి నాకాయాసమేటి తల్లీ! ఇంకో యింత తినెయ్యగలను. ఆ సత్తు గిన్నెలో ఏముంది?"

"వార్చిన గంజిరా"

"అది కూడా యిల్లా ఇచ్చేయండి. కాసింత ఉప్పేసుకు తాగేత్తాను"

"మానాయనే. మానాయనే. ఉండు ఉప్పు తెస్తాను" అంటూ భారంగా లేచి వంటింటికేసి వెళ్ళింది.

* * *

వంటింటి వసారాలో కమల ఏం వండాలో తేల్చుకోడానికి కూరగాయల బుట్ట ముందేసుకుంది. అందులో రెండరటి కాయలు దోరగా ముగ్గున్నాయి. "ఇవి ముసిలావిడ కంటపడితే ఏ దారినపొయ్యే దానయ్యకో ఇచ్చేస్తుంది" అని భయపడి ఆ రెండు బొంతరటి పళ్ళూ చటుక్కున ఉప్పు జాడీలో పడేసి వచ్చి కూర్చుంది

వర్ధనమ్మ కాళ్ళీడ్చుకుంటూ వంటింట్లోకి వచ్చి జాడీలో చెయ్యి పెట్టింది. చేతికి మెత్తగా ఏవో తగిలితే తీసి చూసింది. అవి బొంతరటిపళ్ళు. "సత్తిగాడు యింకా ఆకలితో వున్నాడు. వాడి కిప్పు దోచేసి మరోటి సాయంత్రం పెట్టచ్చు. అయినా యివి ఈ ఉప్పుజాడీలో పడేసుకుంటారా. తెలివి" అని విసుక్కొని ఓ పండు పుచ్చుకొని మరో పండు బియ్యం డబ్బాలో పడేసి దారెడుప్పు తీసుకొని పెరట్లోకి నడిచింది.

సత్తిగాడు ఆఖరి ముద్దకు రాగానే "ఒరేయ్ ఇదికూడా తిను" అంటూ బొంతరటిపండుని విస్తట్లో పడేసింది.

"బొంతరటిపండే. అయ్యబాబోయ్ ఇదంటే నాకెంతో ప్రాణం" అంటూ దాన్నందుకున్నాడు సత్తిగాడు

"ఒరేయ్ సత్తిగా ఆయనక్కూడా యిదంటే ఎంతో ఇష్టంరా"

"ఎవరికండీ. భాస్కరం బాబుకా?"

"కాదురా ఆయన."

"హో, పోయిన పెద్దాయినా!"

"ఛ నీ మొహం. ఆయన పెద్దాయనేం కాదు. చాలా చిన్న వయస్సు"

"నా వయస్సుంటదాండి"

"నీ వయస్సు పాతిక వుండదూ? నీ కన్నా నాలుగేళ్ళు తక్కువే! కండలు తిరిగిన శరీరంతో పుష్టిగా వుండేవారు."

ఇంత ముసలావిడకి అంత చిన్నోడితో పెళ్ళేంటి అనిపించింది. "ఆరు మిమ్మల్ని బాగా చూసుకునే వారా" అని పరామర్శించాడు.

"నన్నొక్క క్షణం కూడా వదలి పెట్టేవారు కాదురా. ఎప్పుడూ నా కొంగట్టుకే తిరిగేవారు" అంది కంటతడి తుడుచుకుంటూ. "ఏరా! ఇంకో పండు తింటావ్రా!"

"వద్దమ్మా. ఆ ఉప్పు కాత్త గంజిలోయేసెయ్యండి తాగేత్తాను."

గంజిగిన్ని ముందుకు నెట్టింది

గిన్నె చప్పరిస్తూ "మామ్మగోరూ! ఎన్నాళ్ళకో ఇలా కడుపునిండా తిన్నా. ఇయ్యాల సూడండి గోదారంతా గాలించి మీ జన్మలో యింక పుల్లల్ని కొనక్కర లేకుండా చేత్తాను" అంటూ గంజిని గడగడ తాగేశాడు

"ఏరా, మీ అమ్మ కూడు సరిగా పెట్టడం లేదేమిట్రా."

"ఇంకెక్కడమ్మ తల్లీ! నన్నీదిలో పడేసిపోయింది."

"మరి నువ్వెక్కడుంటున్నావు?"

"పైడమ్మతో."

"ఎవరూ ఆ పిడకలమ్మకునే పైడమ్మ దాన్ని చేసుకున్నావా?"

"పుల్లలు కొట్టుకుబతికేవోణ్ణి, నాకు పెళ్ళేటండి. అది నన్నుంచుకుందండి" అన్నాడు సిగ్గుతో.

"ఓరి నీ! నీకన్నా రెట్టింపేళ్ళుంటాయి దానికి. ఇదేం పొయ్యేకాలంరా?"

మేమిద్దరం యిట్టపడితే మద్దిన ఈవిడకెందుకు. అనుకొని వెకిలిగా నవ్వేసి, ముడిచిన ఆకుని చేతోపట్టుకొని వీధితలుపు కేసి చెంగున గంతేసి మాయమయ్యాడు సత్తిగాడు.

వాడి అమాయకత్వానికి జాలిపడింది వర్ధనమ్మ

* * *

"ఉప్పు జాడీకోసం వెళ్ళింది ముసల్ది. అరటిపళ్ళు రాజేసిందేమిటి చెప్మా" అని జాడీలో చెయ్యెట్టి తడిమింది కమల. అనుకున్నంతా జరిగినందుకు దీని శిగతరగా అనుకొని దీని శిగెప్పుడో తరిగేశారు అని గుర్తొచ్చి మనసులోనే మరేవో తిట్టుకుంటూ అత్తెసరుకు బియ్యం కోసం బియ్యపు డబ్బాకేసి తిరిగి దానికి మూత లేకపోవడం చూసి "అసలే ఇల్లంతా ఎలుకలమయం. ఈ ముసల్ది మూతలన్నీ గడియ గడియకీ తీసి పడేస్తుంది" అంటూ డబ్బాలో చెయ్యెట్టి ఏదో మెత్తగా తగిలితే అది కదిలినట్టుగా భ్రమ కలిగి ఎలుకేమోనని భయపడి కెవ్వున కేకేసి ఎగిరి గంతేసింది కమల

కమల కేక విన్న భాస్కరం వీధి అరుగుమీంచి వంటింటి వసారాలోకి ఎకాఎకీ దూకాడు. వర్ధనమ్మ కూడా కంగారుగా వచ్చింది ఏమైందర్రా అంటూ. భాస్కరం అసలు విషయం తెలుసుకోకుండానే చిందులు తొక్కేస్తూ కంగారు పడుతున్నాడు. భాస్కరం కంగారు చూసి

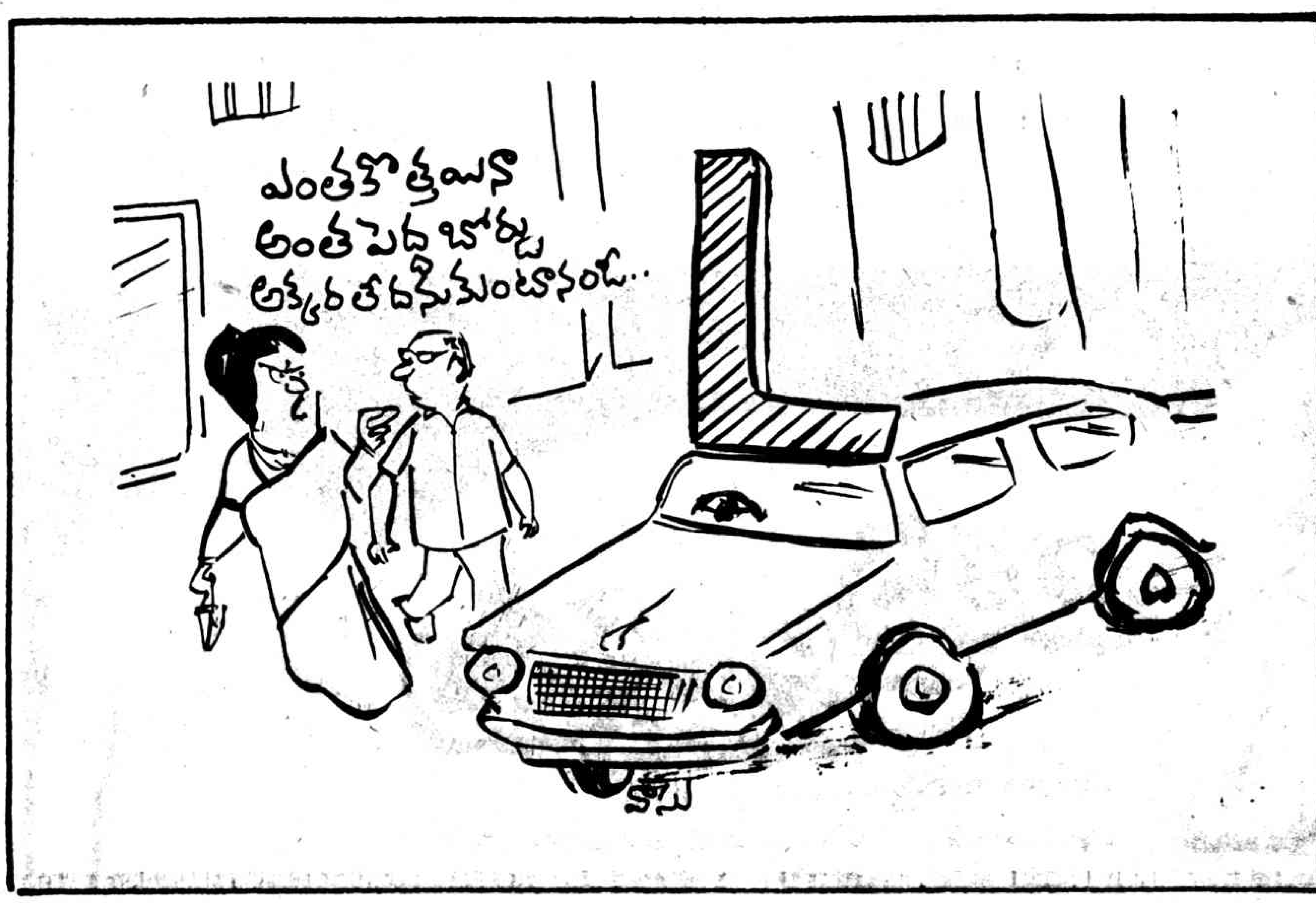

"ఏమిట్రా, చీంబోతులా. ఏమైందంటే పలకవే" అని గొంతుకు చించుకొంది బామ్మ.

బామ్మ చీంబోతు అన్నందుకు కాదు గాని, పెళ్ళాం విన్నందుకు కోపమొచ్చింది భాస్కరానికి. చిరాకు ఒక్కసారిగా కట్టలు తెంచుకోగా వంకలేనమ్మ డొంకట్టుకు వేళ్ళాడినట్టు "ఏమిటి బామ్మా అడ్డగాడిద అందర్నీ పిలిచి సంతర్పణ చేస్తున్నావు. దున్నపోతులా వున్నాడా సత్తిగాడు. వాడికి వండి ఎందుకు వడ్డించావ్" అని కేకలేశాడు భాస్కరం

"వాడేం అప్పనంగా తింటంలేదు గదట్రా కూలీ డబ్బులు బదులు ఇన్ని మెతుకులు పడేస్తే ప్రాణాలకు తెగించి గోదాట్లో ఈది మనకి ఏడాది పొడుగునా సరిపడే వంటచెరకు లాక్కొచ్చి పడేస్తున్నాడాయిరి."

"అయినా రూపాయి పడేస్తే బండెడు పుల్లలొస్తాయి. వాటికోసం ఈ ఎడ్డిచాకిరీ ఎందుకు మధ్య?"

"రూపాయికో పేడు కూడా రాదురా నాయనా! నువ్వు కొనడం మొదలెడితే ఇంతోటి నీ రెంకొంకల జీతం పుల్లలకే సరిపోదు."

"ఇలా అన్నం అమ్మి పుల్లలు కొనడం మాయింటా వంటాలేదు" అని దెప్పిపొడిచింది కమల.

ఆ మాటలను విన్న భాస్కరానికి మరింత అహం తలకెక్కి "చెప్తే వినవు నీకు తోచదు. కావలసిన పుల్లలు డబ్బిచ్చి కొనచ్చులే" అంటూ విసుక్కున్నాడు.

"నే పోయాకలాగే చేద్దువుగాన్లే నాయనా!" అంటూ వీధిలోకి నడచింది వర్దనమ్మ.

వర్ధనమ్మకు మనస్సు కష్టపడినపుడల్లా రేవుకేసివెళ్ళి గోదావరినిచూస్తూ కూర్చొంటుంది. చల్లని గోదావరి యిట్టే ఆమె మనస్సును కుదుట పరుస్తుంది. అలా ఎన్నో ఏళ్ళుగా భరింపలేని కష్టాల నెదు

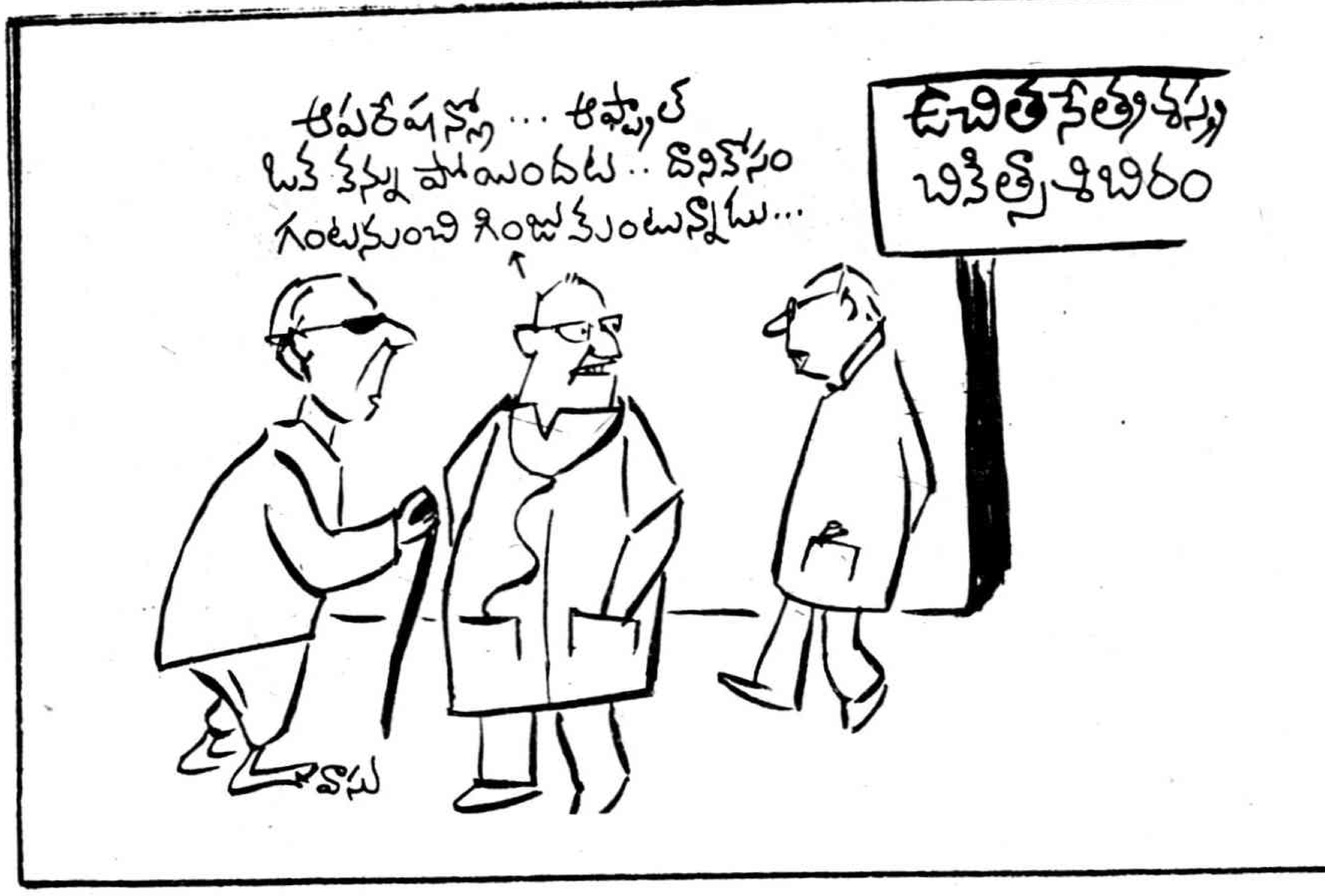

ర్కొనే శక్తి ఆమెకు ఆరు పుష్కరాలుగా ఆ గోదావరే యిచ్చింది.

పొద్దుట్నించీ వంట చెరకు వ్యాపకంలో క్షణం తీరిక లేకుండా హైరాన పడటంతో మరింత అలసి. తులసికోటకి జేరబడింది వర్ధనమ్మ ఎసట్లో తనకో గిద్దెడు బియ్యం పడేసుకోడానికి కూడా ఓపిక లేకపోయిందావిడకి.

"వర్ధనమ్మగోరూ!" అంటూ పెరటి తలుపు తట్టింది పైడమ్మ.

"తర్వాత రావే మడిగట్టుకున్నాను"

"తెల్లారనగా పోయాడా సత్తిగాడు. నాలుగు రోజులనించి లంఖణాలతో మంచాని కంటుకుపోయినోడు. నిన్న రాత్రే కాత్త జొరం తగ్గి మనిసయ్యాడు"

ఆ మాటలను విన్న వర్ధనమ్మ సమాధానం చెప్పడానికి కూడా వోపికలేక చెవులప్పగించి వూరుకొంది.

"మామ్మగారి కాడకెళ్ళి కాసింత వూరగాయ పట్రావే. నోరు చేదుగావుంది అని రాత్రంతా ఒకటే గోడెట్టాడమ్మా. ఈ డక్కొని వచ్చాడా అని సూసిపోడాని కొచ్చాను. కాసింత వూరగాయ పెట్టు తల్లీ మళ్ళా వత్తాను" అని వెళ్ళిపోయింది పైడమ్మ.

"అన్నప్రాసననాడే ఆవకాయ బియ్యం తినిపించినట్టు పత్యం రోజునే అడ్డమైన తిండీ వాడిచేత తినిపించాను. వాడికేం బెడిసి కొట్టదు గదా" అని కాస్త ఇదైయింది వర్ధనమ్మ "నాకా విషయం ముందుగా తెలిస్తే కవా బాధ పడవలసింది" అని సరి పెట్టుకుంది. తన చేతి పట్టెడు మెతుకుల కోసం ఇన్ని లంకణాలు చేసి కూడా సాహసించి గోదాట్లో ఈదడానికి సిద్ధమైనాడు. పాపం అని జాలిపడింది "ఓపిక లేకపోతే వాడు ఎందుకు ఈత్తాడు నాకు దోకా యిచ్చి ఎక్కడో ఊరేగుతూ వుంటాడు. చచ్చినాడు" అని నిర్ధారణ చేసుకొంది. "వెర్రిబాగులాడు నిజంగా ఈతకానికి పోయాడేమో అప్రదిష్ట" అనుకొని అనుమానపడింది. ఆ అనుమానం కాస్తా భయంగా మారింది. ఏదో కీడు శంకించి ఆందోళన పడసాగింది.

సత్తిగాడు గోదావరి వడిలో ఎదురీ

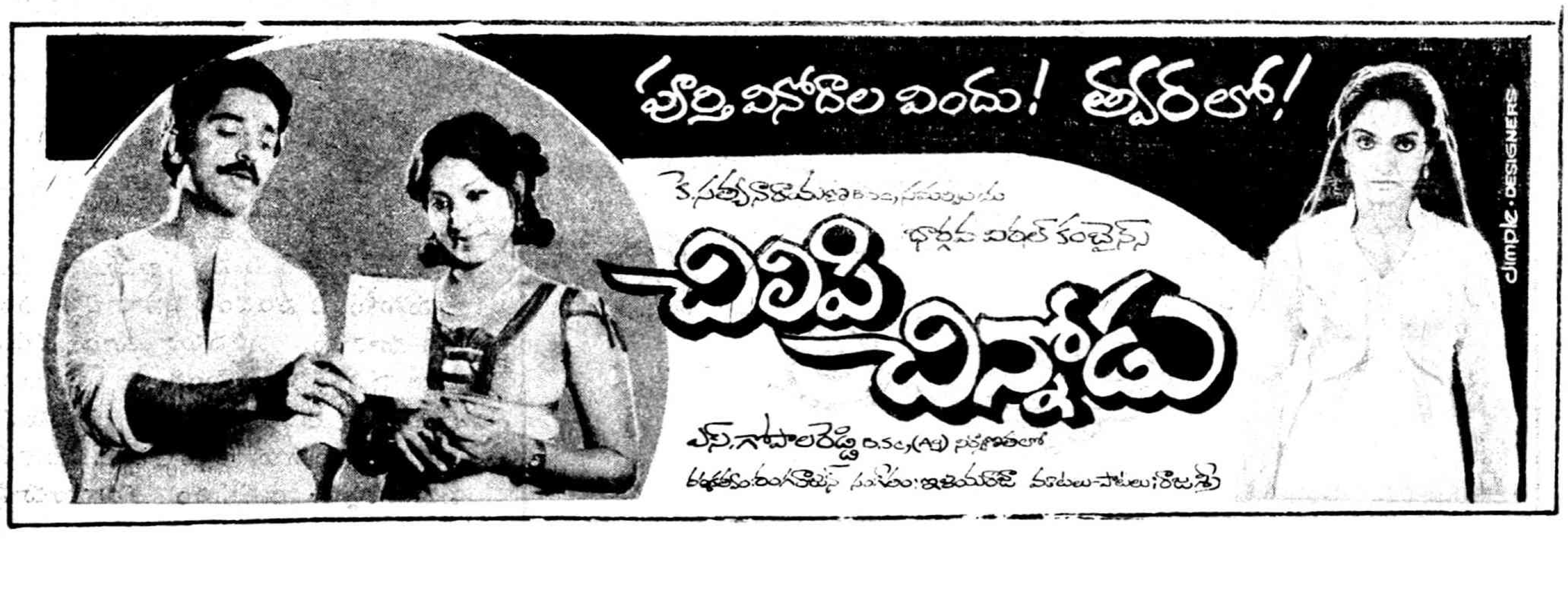

దడం దూకుడుగా వస్తున్న దుంగను పట్టుకోడానికడ్డు పడ్డం, అమాంతం నీరసం ఆవహించి ఈదలేకపోవడం, దుంగ బలంగా సత్తిగాడిని ఢీ గొట్టడం, ఆ దెబ్బతో శోషొచ్చి వాడు నిలువునా మునిగిపోడం, ఈ చావుకు కారణం నువ్వే అంటూ వూరంతా నిలదీయడం, పైడమ్మ శాపనార్థాలూ, భాస్కరం కములల దెప్పిపొడుపులూ వంటి వూహలు మనస్సులో పదే పదే తరంగాల్లా మెదల సాగాయి.

"వాడు నిజంగా ఈతకెళ్ళాడేమో పాపం. వాడిని ఆపకపోతే నిష్కారణంగా ఓ నిండు ప్రాణాన్ని తీసిన దాన్నవుతాను" అని కంగారుగా ఉన్న ఓపికను కూడగట్టుకుంటూ పెరటి తలుపు తీసి గోదావరొడ్డుకేసి నడచింది.

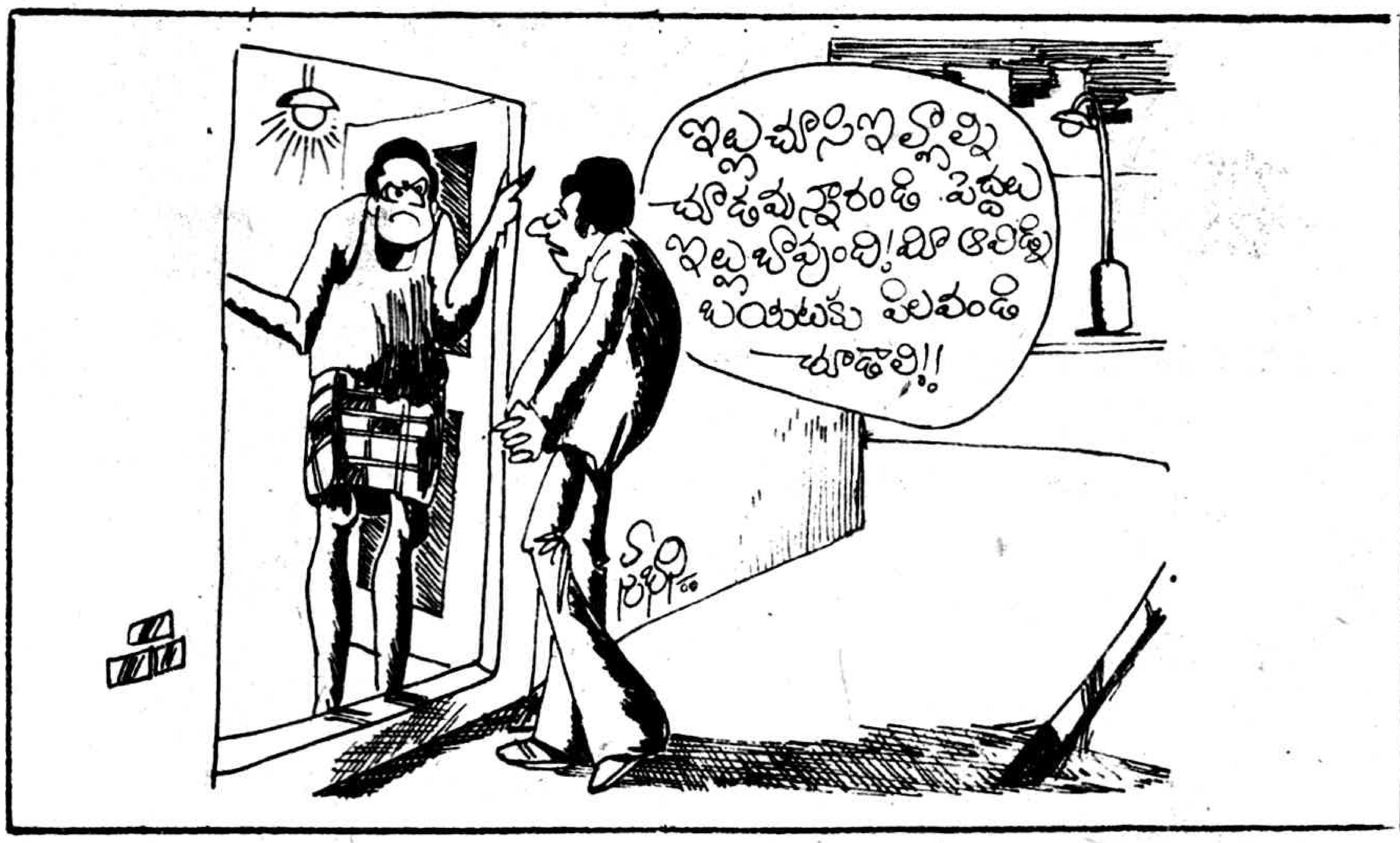

కుంభపోతగా కురిసిన వర్షానికి అడుసు దిబ్బలా తయారైన గట్టుమీద కాలుతీసి కాలెయ్యడమే కష్టంగా వున్నా, గోదావరంతా కలయజూస్తూ బరువుగా శరీరాన్ని గట్టమ్మట నడిపించసాగింది వర్ధనమ్మ.

గోదావరిలో కొన్ని వందలమంది పుల్లలకోసం ఈదుతున్నారు. ఎవడ్ని చూసినా సత్తిగాడిలాగే కనపడ సాగాడు వర్ధనమ్మకి. సత్తిగా అంటూ గొంతుక చించి అరుచుకొంటూ సత్తిగాడి కోసం దేవురించ సాగింది

అలా గంటలు గడిచాయి. సత్తిగాడెక్కడా కనపడ్లేదు. వాడు గోదాట్లో మునిగిపోయాడని నిర్ధారణ చేసుకొంది. సర్వం కోల్పోయిన దానిలా, నిస్పృహా, నిరాశ ఆవరించి తిరుగుముఖం పట్టింది.

గోధూళివేళ కావస్తోంది. పొద్దువాల బోతోంది. బామ్మగారి నవనాడులూ పట్లు తప్పాయి. నోరు పిడచకట్టుకు పోయింది. కళ్లు బైర్లుకమ్మాయి. భారంగా పాదాలు ఇంటికి లాక్కొచ్చాయి. మనసుమనసులో లేదు.

"మామ్మగారూ ! చూశారా ఎంత పెద్ద మద్ది దుంగని పట్టుకున్నానో" అన్న సత్తిగాడి కేకకు ఈ లోకంలో పడింది వర్ధనమ్మ.

నవ్వుతూ తనవైపుకి వస్తున్న సత్తిగాడ్ని కన్నీటి పొరగుండా చూసింది. నవనాడులూ జలదరించాయి. సంతోషం, దుఃఖం ఒకేసారి ఉప్పెనలా పొంగాయి. బరువైన దిగులు దూదిపింజలా ఎగిరిపోయింది. మనస్సు తేలిక పడింది. వణకుతున్న చేతులతో సత్తిగాడి తల నిమిరింది.

"ఏమైందే బామ్మా" అంటూ అరుగు దిగాడు భాస్కరం.

"మామ్మగారూ ! మీరు బేగా యేసన్నం పెట్టాలి. నేనీలోగా ఈ చిన్న పేళ్ళను నరికేత్తాను" అన్నాడు సత్తిగాడు.

తలవూపి కొంగుతో కళ్ళు నీళ్ళొత్తుకుంటూ యాంత్రికంగా పెరట్లోకి నడచింది.

"అయ్యగోరూ ! ఈ దుంగిస్తే షావుకారు రెండొందలిస్తానని అటకాయించబోయాడు. బామ్మగారి చేతి వణ్ణంముందు అదోలెక్కా."

ఈ మాటలు విన్న భాస్కరానికి మతోయి నట్టయింది.

* * *

పేళ్ళను నరికి, కుప్పగా పోగేసి చెమటొత్తుకుంటూ పెరటి గుమ్మంకేసి నడిచాడు సత్తిగాడు.

పెరట్లో తులసికోట వారే చెంగు పరచుకొని పడుకునుంది వర్ధనమ్మ.

పొయ్యి మండుతోంది. ఎసరు అత్తెసరై ఇగిరి మాడుతోంది.

"మామ్మగారూ !" అని పిలిచాడు సత్తిగాడు మళ్ళీ పిలిచాడు. మళ్ళీ పిలిచాడు. మళ్ళీ మళ్ళీ పిలిచాడు.

గంగా భాగీరథీ సమానురాలైన పర్వత వర్ధనమ్మ శాశ్వతంగా కన్ను మూసిందని ఇరుగు పొరుగువారు నిర్ణయించినదాకా సత్తిగాడు కాని, భాస్కరంకాని నమ్మలేదు.

ఆనాడు జేబులో పైసాలేని భాస్కరం చేత ఆ దుంగ నమ్మగా వచ్చిన రెండొందలతో సత్తిగాడు కొట్టిన కట్టెపేళ్ళే చితిని పేర్పించాయి అంత్యక్రియలకి. ●